



# NUORET JULKISESSA TILASSA

JULKISEN TILAN KÄYTÖN MUUTOKSET KORONAPANDEMIAN SEURAUKSENA.  
TOIMINTASUOSITUKSIA KAUPUNGEILLE JA NUORISOTYÖLLE.

HELSINKI  
EDITION



Funded by  
the European Union



# YUS-PROJECT

YOUTH IN URBAN SPACE

Projekti toteutettiin Euroopan Unionin Erasmus+ strategisen kumppanuushankkeen avustuksella.

## HANKEKUMPPANIT



**Verein Wiener Jugendzentren**  
Werner Prinzjakowitsch  
Hankepäälikkö

[www.jugendzentren.at](http://www.jugendzentren.at)

Universität für  
Weiterbildung  
Krems



**Universität für Weiterbildung Krems**  
Manfred Zentner  
Tutkimusvastaava

<http://bit.ly/3EGtPPw>

Helsinki

**Helsinki Youth Department**  
Sonja Witting  
Koordinaattori

<https://www.hel.fi/nuoret/en>



**Stuttgart Jugendhaus gGmbH**  
Clemens Kullmann  
Koordinaattori

<https://www.jugendhaus.net>



**Comune di Milano**  
Area Giovani, Università e Alta Formazione  
Irene Ghizzoni  
Koordinaattori

<http://bit.ly/3Wf4mf>



**Tempo Per L'Infanzia  
Cooperativa Sociale**  
David Vezzoni  
Koordinaattori

<http://www.tempoperlinfanzia.it>

# SISÄLLYSLUETTELO

PROJEKTISTA	04
PROJEKTI HELSINGIN NÄKÖKULMASTA	06

## PUBLIC SPACE, A PLACE TO BE!?

HELSINKI: TILASTOTIETOJA	10
HELSINKI LYHYESTI	12
AIKAJANA: TILAAVAIKUTTANEITA ASIOITA VIIME VUOSINA	13
HANKE KÄYTÄNNÖSSÄ	14

## A PLACE FOR EVERYONE

MÄÄRÄLLINEN JA LAADULLINEN TIETO: NUORET	18
NUORISOTYÖNTEKIJÄT	20
HELSINKI: ANALYYSI, TULKINTA JA TOIMINTASUOSITUKSET	23

## TO BE SEEN OR NOT TO BE SEEN

VERTAILEVAA TIETOA KANSAINVÄLISESTI	26
-------------------------------------	----

## GET INVOLVED!

KANSAINVÄLISEN: TIEDON ANALYYSI, TULKINTA JA TOIMINTASUOSITUKSET	32
---	----

# PROJEKTISTA

Jalkautuvaa nuorisotyötä on tehty Helsingissä ja Suomessa jo pitkään 1950-luvulta lähtien. Työ keskittyy nuorten kohtamiseen julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa näiden omalla reiviillä ja pitkälti myös ehdoilla. Nuorten julkisen tilan käyttö muuttuu jatkuvasti kaupungin kehittyessä, kasvaessa ja eläessä.

Muutokset eivät kuitenkaan ole erillisiä tai poikkeuksellisia. 2020-luvun vaihteessa on havaittu Helsingissä, kuten myös muissa suomalaisissa kaupungeissa erityisiä, aiemmasta poikkeavia nuorisokulttuurisia ilmiöitä. Nuoret kokoontuivat julkiseen tilaan pienemmissä ryhmissä ja naisten osuus nuorista näytti olevan pienempi kuin ennen. Asiantuntijavaihdot kansainvälisellä tasolla vahvistivat, että nämä havainnot olivat yhteneväisiä monilla alueilla useissa Euroopan kaupungeissa.

Asia nousi eurooppalaiseen keskusteluun. Wienin nuorisokeskusyhdistys (Veerein Wiener Jugendzentren) päätti alkaa kehittää strategista kumppanuutta Euroopan unionin Erasmus+ -rahoitusohjelman puitteissa, kun Covid19-pandemia muutti jokaisen elämän hetkessä ja pysyvästi. Kaikista epäsuotuisista olosuhteista huolimatta kumppanuus johti toimintaan hel-

mikuussa 2021. Yhteistyöhön ryhtyi kuusi vahvaa ja suurta organisaatiota neljästä maasta: Helsingin kaupungin nuorisopalvelut, Wienin nuorisokeskusyhdistys Itävallasta, Stuttgarter Jugendhaus GGmbH Saksasta sekä Milanon kaupungin nuorisopalvelut (Commune di Milano) ja sikäläinen kansalaisjärjestö Tempo per L'infanzia (suom. Nuoruuden aika ry) Italiasta. Akateemisena tukena ja tutkimuksen tekijänä hankkeelle toimi Donau Universität Kremsin tutkija Manfred Zentner.

Yhteistyöorganisaatioiden valintakriteerit olivat selkeät. Niiden täytyi olla pitkäaikaisia avoimen nuorisotyön harjoittajia. Edellytyksenä oli merkittävä organisaation koko ja hyvät kokemukset edellistä Erasmus+ hankkeista ja yhteistyöstä. Lisäksi suurten kaupunkien, joissa ne toimivat, tulisi olla verrattavissa, edustaa mahdollisimman monia eri Euroopan alueita. Jälkimmäinen on varmasti onnistunut, sillä Pohjois-, Etelä- ja Keski-Eurooppa ovat edustettuina. Nuorisotyö on ollut tunnustettu osa osallistuvien kaupunkien toimintaa vuosikymmeniä. Yhteistyöorganisaatioissa työskentelee eri alueilla yhteensä yli 2 000 henkilöä, joista useita satoja avoimen nuorisotyön alalla.

Projektille asetettiin tehtäväksi seuraavat keskeiset kysymykset:

- Millaisia muutoksia nuorten julkisen tilan käytössä ja käsityksissä on havaittavissa?
- Mitkä yleiset kehityssuunnat, poliittiset päätökset ja paikalliset strategiat vaikuttavat tähän?
- Missä määrin koronakriisin vaikutukset ovat vaikuttaneet viime vuoden havaintoihin?
- Mitkä mahdolliset eurooppalaiset ja paikalliset strategiset lähestymistavat ovat mahdollisia vaikuttamaan näihin tekijöihin?
- Mitä seurauksia työllämme on nuorten edun kannalta?
- Miten vastata tähän tarpeeseen nuorisotyön keinoin?
- Miten työtä pitäisi kehittää suhteessa kaupunkien julkiseen tilaan?

Tietysti hankkeen aikana tapahtui mukautuksia ja painopisteen siirtymiä sekä yleisellä tasolla että yksittäisten osallistujakaupunkien osalta.



**“USKON, ETTÄ KORONA-AJAN SULKUJEN JA RAJOITUSTEN SEURAUKSENA NUORTEN HÄIRIÖKÄYTTÄYTYMINEN ON TEHNYT NUORTEN PUOLESTA JA HYVÄKSI TEHDYSTÄ LOBBAUSTYÖSTÄ JA POLIITTISESTA PÄÄTÖKSENTEOSTA AIEMPÄÄ TÄRKEÄMPÄÄ.”**

Nuorisotyöntekijä, Wien

Olellainen havainto lopussa oli: YUS ei ollut käytännössä irrallaan oleva tutkimusprojekti, vaan ennen kaikkea laaja oppimis- ja kehittämishanke tieteellisellä tuella ja tieteellisessä metodologiassa. Hankkeen tulokset ovat uskottavia ja niitä voidaan käyttää myös muissa yhteyksissä. Työ on tehty alan koulutettujen ammattilaisten toimesta, ja sillä on ollut yliopistotason tuki.

Kymmenen hengen projektijohtoryhmä tapasi verkossa noin kahden kuukauden välein. Ensimmäinen keväälle 2021 suunniteltu varsinainen tapaaminen jouduttiin siirtämään syksyyn pandemian vuoksi, mikä vaati muutoksia koko prosessiin. Vuoden 2021 alussa perustettiin erillinen tutkimusryhmä, joka kokoontui myös lokakuussa 2021 lyhytkestoiseen koulutustilaisuuteen. Molemmat tapasivat uudelleen syksyllä 2022 analysoimaan dataa ja



Kuva: kansainvälinen projektiryhmä.

vuoden 2023 alussa arvioimaan hanketta. Kullekin kaupungille luotiin tietoprofiilit, jotta niitä voitaisiin verrata jäsennellysti.

Keväällä 2022 järjestettiin neljä noin viikon mittaista kansainvälistä tapaamista, yksi kussakin kaupungissa. Vieraat tarkkailivat paikallisten ammattilaisten tukemana kaupunkien julkista tilaa jäsennellysti. Samalla myös arvioitiin muiden organisaatioiden työtä ja työtapoja. Helsingissä kesäkuussa 2022 järjestetyssä seminaarissa kokoontuivat yhteen kaikki nuorisotyöntekijät, koordinaattorit sekä muut asiantuntijat. Seminaarissa arvioitiin kevään oppeja.

Hankkeen kuluessa tehdyillä kvantitatiivisilla tutkimuksilla on vaikuttava tietokanta: 2199 nuorta haastateltiin ja 79 nuorta osallistui yhteensä 16 kohderyhmäkeskusteluun. Yhtä vaikuttavia ovat nuorisotyöntekijöiden luvut: kvantitatiivisessa tutkimuksessa 394 vastaajaa ja fokusryhmäkeskustelua 4, joissa osallistujia oli yhteensä 30. Yhteensä yli 40 nuorisotyöntekijää oli suoraan mukana hankkeessa yli kahden vuoden ajan.

Hankkeen kirjallisten tuotosten lisäksi tehtiin myös yhdeksän videota, jotka esiteltävät hanketta ja sen tuloksia. Näihin videotuotantoihin osallistui erityisesti muita nuorisotyöntekijöitä ja muita nuorisoryhmiä. Kukin kaupunki tuotti kaksi videota: Julkinen tila nuorten ja nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta. Yhdeksäs video on lyhyt dokumentaatio projektista. Kaikki yhdeksän videota ovat saatavilla YouTubea.



Projektille asetetut odotukset ovat täyttyneet. Tulosten määrä on paljon suurempi kuin alun perin odotettiin, vaikka ne vaihtelevatkin kaupungeittain. Ennen kaikkea suoraan mukana olevien ammatinharjoittajien ja mukana olevien organisaatioiden kokemukset ovat kuitenkin korvaamattomia, eikä niitä voida ilmaista lukuina.

Kaikki videoita ovat saatavilla YouTubea.



# PROJEKTI HELSINGIN NÄKÖKULMASTA

Nuorisotyön kenttä Helsingissä on hyvin laaja ja sillä on verraten pitkät perinteet. Kaupungissa toimii kansalaisjärjestöjä, joiden historia ulottuu pisimmillään 1800-luvulle. Helsinki on Suomen pääkaupunkina ja yliopistokaupunkina ollut jo hyvin pitkään monin tavoin kasvava kaupunki. Yhtäältä kaupunkiin saapuu nuoria ympäri Suomen opiskelemaan ja työn perässä. Suuri muutto maaseudulta kaupunkikasvakeskuksiin on ollut hyvin voimakasta 1960-luvulta lähtien. Osa Helsinkiin nuorena muuttaneista toki perhettä perustaessaan muuttaa takaisin kotiseuduilleen, mutta hyvin merkittävä osa jää kaupunkiin.

Toisaalta tämän seurauksena kaupunki on kasvanut myös omavaraisesti. Kaupungin eri puolille on kasvanut yhä tiiviimpiä lähiöitä. Viimeksi kuluneiden parin vuosikymmenen aikana myös aiemmin teollisuuskäytössä, kuten satamina ja rahtikeskuksina toimineita alueita on otettu asuntorakentamisen käyttöön. Kolmanneksi Helsinki on myös Suomeen muualta muuttaneiden kokoontumispaikka. Kaupungin väestöstä yhä kasvava osa on taustaltaan muita kuin kantasuomalaisia. Helsinkiläisistä nuorista joka neljäs tällä hetkellä puhuu äidinkielenään jotain muuta kieltä kuin suomea, ruotsia tai saamea.

Kaupungin pitkään jatkuneen kasvun ja kehityksen myötä se on saanut yhä enemmän erilaisia sävyjä ja eri kaupunginosat ovat kehittyneet monella tapaa asukkaidensa näköisinä. Nuorten kokema ryhmäidentiteetti rakentuu hyvin usein oman kotikaupunginosan tai laajemman kaupungin alueen ympärille. Omasta kotialueesta ollaan ylpeitä ja sitä pidetään esillä. Nuoret viihtyvät takapihoillaan, koulujen läheisyydessä ja puistoissa.

Toisin kuin voisi ehkä kuvitella, tämä ei kuitenkaan ole Helsingissä aiheuttanut viime vuosikymmeninä juurikaan sosiaalisia ongelmia, kuten alueiden keskinäisiä välienselvittelyä. Tällaista ilmiötä on havaittu pikin 1900-lukua kasvavissa lähiöissä ja niihin syntyneiden nuorten ryhmien välillä. Sosiaalisesta sekoittamisesta ja muusta

aktiivisesta sosiaalipoliittisesta toiminnasta johtuen vastakkain asettelua on voitu purkaa. Nuorisopalveluissa on erityinen etsivän nuorisotyön toiminto. Kolmetoista etsivää jalkautuvaa nuorisotyöntekijää työskentelee julkisilla paikoilla ympäri kaupunkia, kadulla, puistoissa, kauppakeskuksissa ja kaikkialla, missä nuorisokoontuu. Työn tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä. Koronakriisien aikana tämä yksikkö tarjosi koulutusta ja tukea muille yksiköille, kun ne aloittivat koronan takia jalkautuvan nuorisotyön. Nuorisopalveluissa osa nuorisotyöntekijöistä teki jalkautuvaa nuorisotyötä ja osa digitaalista nuorisotyötä, pääasiassa neuvontaa, koronakriisin aikana. Osa nuorisotyöntekijöistä ottaa myös yhteyttä koulun keskeyttäneisiin, työ- tai opiskelupaikka vailla oleviin nuoriin. Etsivän nuorisotyön tietämys ja kokemus ovat korvaamattomia myös tämän projektin kannalta.

Nuorisopalveluissa on yhteinen toimintamalli kahden muun pääkaupunkiseudun suuren kaupungin Vantaan ja Espoon sekä kahden kansalaisjärjestön kanssa. Tässä he tuottavat yhdessä ”nuorisotyötä raiteilla”. Tavoitteena on olla läsnä joukkoliikenteen äärellä, kun nuoret liikkuvat kaupunginosasta ja kaupungista toiseen, olla nuorten tukena, tarvittaessa ohjata ja tukea sekä ehkäistä nuorten välisiä ongelmia, syrjäytymistä. Nuorisotyö raiteilla on myös mukana tässä Erasmus+ -projektissa ja tarjoavat sekä heidän henkilöstöään että osaamistaan. Helsinkiläisellä tiimillä panosti paljon projektiin. Kaikki mukana olevat nuorisotyöntekijät työskentelevät päivittäin kaupungin julkisissa tiloissa.

Nuorten julkisen tilan käyttö Helsingissä on hyvin moninaista. Siihen vaikuttaa keskeisesti kotialueylpeyden lisäksi myös kaupungin julkisen liikenteen ja palveluiden solmu-

kohdat. Vielä noin kymmenen vuotta sitten nuoria tavattiin Helsingin keskustan kauppakeskuksissa, kuten Kampin keskuksessa, Forumissa ja Citycenterissä huomattavan paljon. Ajoittain nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten piti hyvin voimakkaasti reagoida nuorten kokoontumiseen.



Sittemmin kauppakeskuksia on rakentunut myös kantakaupunkiin keskustan ja lähiöiden välimaastoon julkisen liikenteen varrelle. Tämä on vähentänyt keskustan suosiota nuorten kokoontumispaikkana ja hajauttanut ilmiöitä. Tällä hetkellä suosituin nuorten tapaamispaikka kauppakeskusten osalta on Pasilan Tripla.

Kauppakeskukset pääsääntöisesti suhtautuvat nuoriin myönteisesti yhtäältä ajatellen heitä nykyisinä ja tulevana asiakkaina, mutta toisaalta myös omaa tilaansa kaupunkilaisille yhteisesti käytettävissä olevana. Nuorten aiheuttamat järjestyshäiriöitä eittämättä tapahtuu varsin säännöllisesti siellä, missä nuoria kokoontuu. Tämä koskee myös kauppakeskuksia. Järjestyshäiriöihin puututaan välittömästi järjestyksenvalvonnan ja vartiointin keinoin.

Turvallisuusalan ammattilaisille koulutetaan säännöllisesti nuorten kanssa työskentelemisen perussääntöjä ja -keinoja, mutta arjessa on havaittavissa aika ajoittain jännitteitä nuorten ja turvaväen välillä. Yleisesti nuor-

ten viesti on, että he haluavat tulla kohdatuiksi ihmisinä ja pyytävät ymmärrystä myös ajoittaisten ylilyöntien kohdalla. Tätä rajanvetoa nuorisotyö kohtaa ja kommunikoijissaan jatkuvasti.

Kuitenkin nuorten aiheuttamat häiriöt menevät silloin tällöin yli kohtuuden rajojen. Näin on käynyt tilanteissa, joissa esimerkiksi kauppakeskuksen omaisuutta tai tiloja on rikottu tai muiden käyttäjien hyvinvointia tavalla tai toisella vaarannettu. Kauppakeskuksissa tällaiseen on Helsingissä pääsääntöisesti reagoitu järjestyksenvalvontaa vahvistamalla ja nuoria ulkotiloihin siirtämällä.

Myös kauppakeskusten tiloissa sijaitsevia istuimia on poistettu, jotta tilan vetovoima ajan viettämisen kannalta vähenee. Nuorten kokemus tällaiseen rajaamiseen on usein torjuva. Häiriökäyttäytymiseen syyllisiä on käytännössä poikkeuksetta vain rajallinen joukko ja merkittävä valtaosa nuorista käyttäytyy hyvin kohtuullisesti. Näin siis enemmistö joutuu kärsimään vähemmistön väärin teoista.

Nuoret eivät usein tunne toisiaan, jolloin täysin sivulliset ja ulkopuoliset kantavat vastuuta vain siksi, että kuuluvat samaan ikäryhmään kuin toiset.

Nuorisotyön rooli tällaisissa tilanteissa on luoda ymmärrystä tilan omistajien ja nuorten välille. Usein käytetty metodi on yhteisten pelisääntöjen luominen. Toki tällaisessa toistuu sama ongelma kuin edellisessä: sääntöjen laatimiseen ei välttämättä osallistu ne, jotka niiden rikkomiseen ovat aiemmin syyllistyneet. Usein kuitenkin nuorisotyö tunnistaa ja tuntee ne nuoret, joista on eniten huolta. Heidät kohdataan ympäri kaupunkia ja he saattavat aiheuttaa häiriöitä useassa eri paikassa.

Nuorilla voi olla myös erilaisia rooleja eri ryhmissä ja tiloissa, eli automaattisesti yhtäällä huonosti käyttäytyvä ei toisaalla aiheuta huolta. Työssä pitääkin pyrkiä tuntemaan nuoret mahdollisimman hyvin ja antaa jokaiselle tilaa olla oma itsensä. Eniten huolta aiheuttavista ilmiöistä ja ryhmistä keskustellaan aktiivisesti muiden toimijoiden, tarvittaessa siis myös esimerkiksi poliisin ja lastensuojelun kanssa.

Nuorten käyttämien tilojen kohdalla sääntöjen vaikutusta ei pidä väheksyä. Hankkeen äärellä tässä huomattiin ehkä merkittävin ero Helsingin ja muiden osallistuneiden kaupunkien välillä. Etelä- ja Keski-Euroo-

passa puistot, kadut ja uimarannat ovat nuorten käytettävissä ehkä jopa ympäri vuoden. Helsingissäkin periaatteessa näin on, mutta neljästä vuodesta johtuen viihtyvyys vaihtelee. Nuoria kohdataan ulkotiloissa Helsingissä yleisesti huhtikuusta syyskuuhun.

Talvikaudella vapaa-aika vietetään ennen muuta sisätiloissa, eli edellä mainitusti erityisesti kauppakeskuksissa. On havaittavissa, että joka kevät sään lämmitessä nuoret siirtyvät ulkotiloihin ja vastaavasti syksyisin takaisin sisään. Kuitenkin ajan kulumisen vuoksi ryhmät muuttuvat ja aiemmin tiloja käyttäneiden keskuuteen tulee uusia, aiemmin tuntemattomia nuoria ja vastaavasti aikuisemmaksi varttuneimmat siirtyvät tiloista pois.

Helsinki suomalaisessa mittapuussa suuren kaupunkina koostuu monista eri keskuksista ja lähiöistä. Nuorisopalveluiden toimintaverkosto kattaa lähes koko kaupungin ja nuorisotyön perustoiminta rakentuu alueellisille nuorisotaloille. Talot ovat auki kaikille, mutta pääsääntöisesti talojen käyttäjinä ovat niiden välittömässä läheisyydessä asuvat nuoret. Samaan aikaan hyvin merkittävä osa helsinkiläisistä nuorista ei käytä nuorisotaloja, mutta sen sijaan harrastavat tai viettävät vapaa-aikaansa muun nuorille suunnatun toiminnan äärellä. Nuorisotaloilta käsin työskennellään laajasti myös alueen kouluilla ja nuorten suosimissa paikoissa. Tätä työtä tehdään myös jalkautuvan nuorisotyön keinoin.

Kun koko kaupungin kattavan kohdenneen jalkautuvan nuorisotyön palvelu työskentelee kaupunginosarajoista huolimatta, kohtaavat alueellista nuorisotyötä ja kaupungin kattavaa työtä tekevät ammattilaiset toisiaan arjessa säännöllisesti jakaen havaintoja ja ilmiötietoja toisilleen. Tätä tie-

donvaihtoa varten on olemassa myös erilaisia rakenteita, kuten ammattilaisverkostoja sekä säännöllisiä formaaleja kokouksia.

Tämän hankkeen kohdalla päästiin tarkastelemaan myös ulkopuolisin silmin alueellisia ilmiöitä ja toimintatapoja. Sen seurauksena saatiin arvokasta reflektiota ja ehkä vaikeatkin kysymykset pohdittavaksi työn kehittämiseksi.

Helsinkiläinen nuorisotyö tietoperusteisena toimintana kohtaa tällä hetkellä merkittävänä haasteina nuorten kokeman yksinäisyyden ja mielenterveyden kysymykset. Nämä nousivat esiin korona-rajoitusten aikana. Koulujen sulkuuudessa ja harrastusten jäädessä tauolle monet jäivät kotiin ja sosiaalisten kontaktien määrä väheni merkittävästi. Lastensuojelu- ja rikosilmoituksista on tulkittavissa, että moni normaalissa tilanteessa esimerkiksi koulussa tai harrastustoiminnassa havaittava nuoren pahoinvoinnin syy jäi korona-aikana huomiotta. Nuoret myös konkreettisesti kertoivat eri tutkimuksissa, kuten tämänkin hankkeen kuluessa, että koettu pahoinvointi lisääntyi. On hyvä havaita, että kaupunkien ja valtioiden kesken oli merkittäviä eroja toteutetuissa koronarajoituksissa. Helsingissä rajoitukset olivat verraten vapaat: esimerkiksi julkisten käyttöä ei juurikaan rajattu ja kaupungilla oleskelua ei kielletty, kuten muissa hankkeeseen osallistuneissa kaupungeissa.

Nuorisotyön keinot vastata tähän olivat rajoitusten vuoksi rajalliset. Sosiaalisen kontrollin väheneminen julkisissa tiloissa lisäsi tai ainakin toi aiempaa selvemmin näkyville myös nuorten häiriökäyttäytymisiä. Nämä ilmiöt näyttäisivät hankkeessa käydyn keskustelun perusteella olleen kuitenkin myös muualla kohdattuja. Suomessa käyty keskustelu ei ole ottanut ilmeisesti riittäväällä tavalla huomioon kansainvälisiä havaintoja ja negatiivisia ilmiöitä.



**NUORTEN KOKEMA RYHMÄIDENTITEETTI  
RAKENTUU HYVIN USEIN OMAN  
KOTIKAUPUNGINOSAN TAI LAAJEMMAN  
KAUPUNGIN ALUEEN YMPÄRILLE.**



PUBLIC SPACE,  
A PLACE TO BE!?

# HELSINKI

## TILASTOTIETOJA

VÄESTÖ	658.864
VÄESTÖ PÄÄKAUPUNKI SEUDULLA	1.524.489
PINTA-ALA	213,8 km <sup>2</sup>

BKT HELSINKI	59.000 EUR per henkilö
BKT SUOMI	42.700 EUR per henkilö

VÄESTÖSTÄ ALLE 25V.	25%
VÄESTÖSTÄ YLI 65V.	17,4%

VÄESTÖSTÄ, MUU KANSALAI SUUS	10,3%
EU KANSALAI SIA	3,7%
EU:N ULKOPUOLISTEN MAIDEN KANSALAI SIA	6,6%
5 TÄRKEINTÄ LÄHTÖMAATA	Viro, Venäjä, Irak, Kiina, Somalia

JULKISEN LIIKENTEEN HINNAT	Lapset alle 7v.: Ilmaista Lapset ja nuoret peruskoulussa saavat julkisen liikenteen lipun ilmaiseksi, mikäli asuvat yli 3km päässä koulusta. Liput ovat voimassa klo 18 asti. Jos 7–17-vuotias, joka asuu koulun vieressä tai käyttävät julkista liikennettä maksavat 50% normaali hinnasta 31,40 EUR/kk.		
VUOSILIPPU	7–17-vuotiaat	324 EUR	Opiskelijat 344,70 EUR
KERTALIPPU			1,40 EUR
YÖVUOROJA SAATAVILLA			Kyllä, lisämaksulla
HENKILÖÄ/KOTITALOUS	2,7 Perhekoot keskimäärin		1,85 henkilöä/kotitalous, jos yksinasuvat lasketaan mukaan
KOTITALOUKSIEN ASUNNOT KOOT JA MUODOT	Asuntokanta Helsinki (2018): asuntoja, yhteensä 367,680 13,3% omakotitalossa, 85,5% kerrostalossa, 59,2% 1–2 huonetta, 34,2% 3–4 huonetta, 6,2% 5 huonetta tai enemmän		
KAUPPAKESKUSTEN		33	
JULKISTEN PUISTOJEN LUKUMÄÄRÄ		108	
LEIKKIPUISTOJEN LUKUMÄÄRÄ (LAPSILLE)		61	
JULKISET LIKUNTAPAIKAT JA -PUISTOT		97	
JULKISEN TILAN KAUPALLISTUMINEN	Jatkuva kaupallistuminen viimeiset 10 vuotta, enemmän ja enemmän julkisesta tilasta on muuttunut julkisesta yksityiseksi. Nuorisotyö ja nuorisjärjestöt ovat saaneet antaa tilaa yksityiselle sektorille.		



# HELSINKI LYHYESTI

Helsinki on Suomen pääkaupunki ja suurin kaupunki. Se sijaitsee maan etelärannikolla, Suomenlahden rannalla, joka on osa Itämeriä. Kaupungissa asuu noin 675 000 ihmistä, mikä on noin kolmasosa Suomen kokona väestöstä. Helsinki on moderni, kosmopoliittinen kaupunki, jossa on rikas kulttuurielämä, jossa on lukuisia museoita, gallerioita ja teattereita.

Se on myös useiden yliopistojen koti ja tutkimus- ja innovaatiokeskus. Helsinki tunnetaan kauniista merenrantasijainnistaan sekä puistoistaan ja viheralueistaan. Kaupungissa on myös monia tärkeitä maamerkkejä, kuten Helsingin tuomiokirkko ja Suomenlinnan merilinnoitus. Helsingissä vallitsee lauhkea meri-ilmast, viileät talvet ja leudot kesät.

Helsingin perusti vuonna 1550 Ruotsin kuningas Kustaa Vaasa. Helsingistä tuli Suomen pääkaupunki vuonna 1812, jolloin Suomi oli vielä Venäjän keisarikunnan suurruhtinaskunta. Helsinki on alueen tärkeä elinkeinoelämän, koulutuksen, tutkimuksen ja kulttuurin keskus. Siellä toimii monia suuria suomalaisyrityksiä ja instituutioita sekä lukuisia suurlähetystöjä ja konsulateja. Kaupunki on myös tärkeä liikenteen solmukohta, jossa on kansainvälinen lentokenttä, vilkas satama ja kattava joukkoliikennejärjestelmä.



Helsinki tunnetaan vilkkaasta kulttuurielämästään. Kaupungissa on lukuisia museoita, gallerioita ja teattereita, jotka esittelevät suomalaista ja kansainvälistä taidetta ja historiaa. Kaupungin suosituimpia kulttuurikohteita ovat Helsingin taidemuseo, Suomen kansallismuseo ja Musiikkitalo. Kaupungissa järjestetään myös useita suuria festivaaleja, kuten Helsingin juhlaviikot ja Flow Festival.

Helsinkiläiset nuoret ovat aktiivisia ja mukana kaupungin kehittämisessä, ja heillä on monia mahdollisuuksia osallistua erilaisiin aktiviteetteihin ja järjestöihin. Helsingissä toimii lukuisia urheiluseuroja, kulttuurijärjestöjä ja muita ryhmiä, jotka tarjoavat nuorille mahdollisuuden osallistua erilaisiin aktiviteetteihin ja luoda yhteyksiä muiden kiinnostuksen kohteiden kanssa. Helsinkiä ympäröi monet kauniit puistot ja viheralueet, kuten Keskuspuisto ja Kaivopuisto. Kaupungissa on myös monia rantoja ja saaria, jotka ovat suosittuja kesäkohteita. Myös kaupungin keskustassa ja laajemmalla esikaupunkialueella on monia ostoskeskuksia. Kaikki nämä ovat erittäin suosittuja nuorten keskuudessa. Nämä toimivat myös nuorisotyön kenttänä.



Helsingin kaupungin nuorisopalvelut on osa kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaa. Nuorisopalveluiden vuosittainen budjetti on noin 30 miljoonaa euroa. Siinä työskentelee noin 300 työntekijää yhteensä noin 60 toimipisteessä ympäri kaupunkia. Valtaosa toimipisteistä on avoimia nuorisotaloja. Vuosittain nuorisopalvelut tarjoavat pitkälti toista miljoonaa käyntikertaa ja kohtaamista helsinkiläisille ja Helsingissä viihtyville nuorille. Erilaisia harrastusryhmiä on vuosittain noin 2000. Nuorisopalveluiden tehtävä on tukea nuoria heidän elämänsään ja rohkaista sekä osallistaa heitä.

Ensinnäkin tämä tarkoittaa moraalisen ja ideologisen kasvun tilan luomista; toiseksi se tarkoittaa heidän taitojensa, motivaationsa ja kokemustensa edistämistä kansalaisvuorovaikutuksessa ja kolmanneksi vastuun kantamista nuorten sosiaalisista riskeistä ja asemasta yhteiskunnassa. Sen tavoitteena on tehdä enemmän siellä, missä tarvitaan enemmän ja niiden kanssa, jotka tarvitsevat enemmän. Nuorisopalvelut on tietopohjainen organisaatio:

se käyttää tilastoja, kyselyjä ja tutkimusta eri menetelmin, jopa taidetta ilmaisuvälineenä. Muiden nuorisojärjestöjen, myös muiden ammattilaisten kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Kohdennettua nuorisotyötä (syrjäytymisvaarassa olevat nuoret) tehdään yhdessä sosiaalialan toimijoiden ja koulutussektorin kanssa.

Helsingin nuorisotoimialan tavoitteena on tarjota yleispalveluita kaikille nuorille: koko kaupunki on mukava paikka nuorille. Haluamme, että nuoret löytävät ystäviä, heillä on harrastuksia, tuntevat itsensä tärkeiksi ja toteuttavat unelmiaan, tekevät projekteja ja oppivat uutta, niin sanottua ei-arkioppimista. Nuorisoryhmien rakentaminen, tukeminen ja ohjaaminen; Vastuullisten roolien tarjoaminen nuorille on keskeinen tehtävämme. Tavoitteenamme on antaa nuorille voimaa ja vastuuta. Varmistetaan, että heillä on ääni, erityisesti nuorisoon liittyvissä asioissa.

Tietopohjaisena organisaationa nuorisotoimialalla on paljon kokemusta nuorten tiedon keräämisestä, kyselyjen ja tutkimusprojektien tekemisestä. Yksi tärkeimmistä tehtävistä on kerätä tietoa nuorista ja heidän tarpeistaan. Tarjoa yksilöllistä tukea, tietoa ja neuvontaa heidän tulevaisuutensa suhteen. Työ tavoittaa niitä nuoria, jotka eivät käy nuorisotaloissa ja virallisissa tiloissa. Nuorisotyötä tehdään kaikkialla missä tarvitaan, ollakseen siellä missä nuoret ovat, olipa se sitten kadulla, kauppakeskuksessa, kaupungin puistoissa tai verkossa.

Kaikilla nuorisotyöntekijöillä on velvollisuus seurata ja raportoida trendejä ja nuorisokulttuurin ilmiöitä sekä raportoida (päiväkirja, tilastot) päivittäisestä työstään Logbook-järjestelmässä. Logbook on verkkopohjainen järjestelmä nuorisotyön jatkuvaan dokumentointiin ja seurantaan. Nuorisotoimikunta on viimeisen puolestoita vuoden ajan tehnyt nuorisotyön opetussuunnitelmaa Nuorisotutkimuseuran kanssa. Yhteinen prosessi, jonka tavoitteena on päästä yhteisymmärrykseen nuorisotyöstä, sen menetelmistä, tarkoituksista, arvoista, sanastosta jne. Seuraava askel on kansainvälinen opetussuunnitelma kuuden muun maan kanssa. Olemme tehneet myös erilaisia tutkimushankkeita, kuten Hyvä vapaa-aika -hanke, jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä vapaa-ajan laadun vaikutuksesta nuorten hyvinvointiin.



## AIKAJANA

### NUORTEN ELINOLOIHIN JA – TILAAN VAIKUTTANEITA ASIOITA VIIME VUOSINA

2000 – 2010	Digitalisaatio, polarisaatio	Ääri-oikeisto ja -vasemmisto, rasismi jne, Pride Helsinki ja sen vastustajat, #blacklivesmatter, Elokapina, kouluampumisia, talonvaltaus Lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa painotetaan aiempaa enemmän yksilöohjautuvuutta ja valinnoisuuksia ryhmämuotoisuuden sijaan.
2010 – 2020	Helsingin keskusta-alueen kiinteistötyö vahvemmin	Sijoittajien omaisuutta, kansalaisjärjestöillä ja nuorilla entistä vähemmän maksutonta, avointa tilaa käytössä.
2013	Nuorisotakuu	Yhteiskunta tarjoaa työn ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille työ-, opiskelu- tai harjoittelupaikan kolmen kuukauden kuluessa. Korkeakoulujen opiskelijavalinta painottuu aiempaa enemmän ylioppilastutkinnon perusteella.
2015 – 2017	Helsinkiin saapuu kymmeniä tuhansia turvapaikanhakijoita	Ennen muuta nuoria yksinäisiä miehiä muun muassa Syyriasta.
	Uusia kauppakeskuksia avautuu Helsingin keskustaan ja sen lähialueille	Vanhat kauppakeskukset menettävät suosiotaan nuorten keskuudessa.
2020 – 2022	Koronapandemia, etäopetusta, Nuorten lähipalveluita suljettuina hyvin pitkään	Hyvinvointitilastot osoittavat pandemian vaikuttavan hyvin merkittävästi nuorten hyvinvointiin heikentävällä tavalla.

# NUORET JULKISISSA TILOISSA

HANKE  
KÄYTÄNNÖSSÄ

Maaliskuun ja toukokuun 2022 välisenä aikana nuorisotyöntekijöillä oli mahdollisuus viettää työviikko yhdessä kumppanikaupungeissa Milanossa, Stuttgartissa ja Wienissä. Vastineeksi kuusi vierasta näistä kaupungeista vietti viikon Helsingissä. Nämä vierailut olivat rakenteeltaan erilaisia isännästä riippuen, mutta kaikilla oli kaksi perustavoitetta.

Yhtäältä tarkoituksena oli osana hankkeen tutkimuksia julkisen tilan havainnointi jäsennellysti. Toisaalta oli mahdollista tutustua isäntäorganisaation työkenttään ja -tapoihin.

Helsingissä vieraat kiersivät avoimen nuorisotyön vieraana kaupungin eri osissa. Vierailupaikoiksi valittiin mahdollisimman monenlaisia toimipaikkoja kaupungin eri puolilta. Näin vierailut tarjoaisivat mahdollisimman laajan kuvan helsinkiläisistä nuorista ja heidän kanssaan tehtävästä työstä. Vierailupaikoiksi valikoituivat Malminkartanon, Pikku-Huopalahden, Itäkeskuksen ja Vuosaaressa oleva Kallahden nuorisotalot sekä keskustakirjasto Oodissa sijaitseva nuorisotalo. Näillä kullakin on oma profiilinsa, joka pitkälti muodostuu toiminta-alueen nuorten tarpeista eli asiakaslähtöisesti.

Vierailijat pääsivät työn äärellä myös tutustumaan alueiden erityistarpeisiin ja -tilanteisiin paikallisten nuorisotyöntekijöiden kanssa käytyjen keskustelujen myötä. Kullakin talolta pyydettiin ohjaamaan vieraat lähialueelle sellaisiin paikkoihin, joissa nuoria kohdataan ammatillisesti nuorisotalon ulkopuolella. Tällaisia paikkoja olivat ennen muuta puistot, koulujen pihat ja kauppakeskukset. Vieraat työskentelivät myös jalkautuvan nuorisotyön rinnalla. Jalkautuvan nuorisotyön työkenttä ja asiakaskunta poikkeavat jonkin verran nuorisotalojen vastaavista. Näin vieraille tarjottiin laaja kuva helsinkiläisestä nuorisotyöstä tarpeineen ja metodeineen.

Wienin vierailulla käytiin useissa eri nuorisokeskuksissa kaupungin alueella. Tutustumiskohteisiin kuuluivat myös liikkuvan nuorisotyön tilat ja välineet. Vieraat tutustuivat myös kahteen nuorisokeskukseen ja yhteen nuorisokerhoon. Wien koettiin selkeäksi ja siistiksi kaupungiksi, jossa nuorisotyö vertautuu hyvin Helsinkiin. Nuorisotyö on käytännössä kunnallista, vaikka



sitä tuotetaan kansalaisjärjestöpohjalta. Wienin kaupunki rahoittaa ja valvoo toimintaa. Sama koskee pitkälti Stuttgartia, jossa kuitenkin toiminta on edellä mainittuja kaupunkeja vähäisempää. Tutustumiskohteiden pohjalta Stuttgartin ja Wienin keskeinen ero suomalaisen nuorisotyön näkökulmasta on sen painottuminen sosiaalitoimintaan ja yhdyskuntatyöhön Wienissä, kun Stuttgartissa työn tavoite on voimakkaammin avoimessa nuorisotyössä.

Milanon vierailukohteet olivat pitkälti kansalaisjärjestöjen toimipaikkoja ja työkenttää. Kaupungin nuorisotyö kohdentaa huomionsa hyvin eri tavoin kuin pohjois-

semmissä Euroopassa. Tämä johtuu ennen muuta yhteiskunnan rakenteesta. Nuorisotyön ammatillisuus on säilyttään enemmän korjaavaa kuin ennalta ehkäisevää ja kohdentuu enemmän tukea tarvitseviin. Suomessa toteutettavaa ammatillista avointa nuorisotyötä Milanosta ei löydy.

Yhteisessä purku- ja arviointitilaisuudessa Helsingissä kesäkuussa oli hyvä henki. Läsä olivat käytännössä kaikki hankkeeseen sen eri vaiheissa osallistuneet tahot ja työntekijät. Tietoa, havaintoja ja johtopäätöksiä vaihdettiin laajalti. Tilaisuus koostui työpajoista sekä yhteisestä keskustelusta.



Arviointikeskustelun pohjalta löydettiin helposti helsinkiläisestä nuorisotyöstä käsin yhtymäkohtia omaan työhön, kun hankkeen perusidea oli toteutunut. Hankkeen huomion kohteena jalkautuva nuorisotyö oli tullut esitellyksi ja sen metodiikka keskustelutetuksi.

Tutustumiskäyntien perusteella muissa hankkeissa ei ole toiminnassa vas-

taavaa jalkautuvan työn mallia kuin Helsingissä. Keskusteluissa havaittiin myös se, että harrastusmahdollisuudet ovat muissa kaupungeissa nuorille jokseenkin vähäisemmät kuin Helsingissä. Koronan vaikutus nähtiin ennen muuta vähentyneenä harrastuneisuutena: nuorten vapaa-ajassa oli aiempaa vähemmän aikuisia ja strukturoitua toimintaa. Tämä koski myös nuorisotalolla käymistä.

**“VIKKO HELSINGISSÄ OLI TÄYNNÄ UUSIA JA KIINNOSTAVIA VAIKUTTEITA. OLI PALJON SAMAA, MUTTA MYÖS JOTAKIN ERILAISTA SUHTEESSA NUORISOTYÖHÖN WIENISSÄ.”**

*“Kohderyhmä Helsingin nuorisotyössä oli 16–28-vuotiaat nuoret. Yhteistyö vanhempien kanssa oli paljon tärkeämpää kuin Wienissä. Sama pätee yhteistyöhön poliisin kanssa. Osa poliiseista on erikseen perehtynyt ja koulutautunut nuorten kanssa tehtävään työhön. Nämä tekevät nuorisotyöntekijöiden kanssa yhteistyötä. Nuorten kanssa tehtävä työ on ammatillisempaa joka tasolla Helsingissä.”*

Maria, nuorisotyöntekijä, Wien

**“OPIN  
STUTTARTISSA  
HYVIÄ KÄYTÄNTÖ-  
JÄ, SEKÄ LUOVIA  
MENETELMIÄ JA  
KOIN MENESTYK-  
SELLISIÄ YHTEIS-  
TYÖN HETKIÄ.”**

*“Pidin erityisen vaikuttavana sosiaalista verkostoitumista alueilla. Minua kiehoi erityisesti yhteistyö muiden järjestöjen ja toiminta-alojen, kuten koulujen, sosiaalitoiminnan tai päivähoitojen kanssa. Työkavereiden kanssa tehdyssä lähitarkasteluissa ymmärsin, kuinka tärkeää on työskennellä myös heidän kanssaan, jotka ovat “klassisen kohderyhmän” ulkopuolella. Vaikka ensisijainen kohderyhmä ovat nuoret itse, niin työntekijöillä on luottamuksellinen suhde myös perheisiin, paikallisiin asukkaisiin ja lähiympäristöön.”*

Emilie Bollstöm, nuorisohjaaja Helsinki







A PLACE  
FOR EVERYONE

## NUORET

Helsinkiläisistä nuorista koettiin kolme fokusryhmää haastateltavaksi syys-lokakuussa 2022. Ryhmiä haettiin ympäri kaupunkia eri profiileilla. Kolme muodostunutta ryhmää tulivat Kontulan nuorisotalolta, Pikku Huopalahden nuorisotalolta ja Iris Helsingin nuorisotalolta.

Kontula on Itä-Helsingissä sijaitseva suuri lähiö, joka on rakentunut 1960-luvulta lähtien. Se on yksi keskeisistä kaupunkikehitysalueista nykyään ja siellä on tilastollisesti paljon sosiaalisia haasteita. Pikku Huopalahti sijaitsee läntisessä Helsingissä ja on rakentunut 1990-luvulta lähtien. Se on vuokratilapainotteinen alue, jonne on muuttanut paljon maahanmuuttajataustaisia perheitä, erityisesti itäisestä Afrikasta.

Molemmat näistä mainitusta kahdesta alueesta ovat nuorisokulttuurisesti varsin koheeseja ja niiden nuoret ovat varsin kotiseutu-uskollisia. Iris Helsinki on Helsingin kaupungin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille kohdennettu turvallinen nuorisotalo. Se kerää kävijöitä paitsi koko Helsingin alueelta, myös ympäröivistä kunnista. Sen kävijäkuunta on täten yhtäältä profiililtaan yhtenäisempää, mutta toisaalta sekä ikäryhmän että kotipaikan suhteen moninaisempaa.

Fokusryhmien ikäjakama oli 13:sta 20:een ikävuotta. Osallistujia oli yhteensä 15: kussakin ryhmässä viisi henkeä. Nuoret kertoivat, että julkisissa tiloissa viihdytään ennen muuta siksi, että siellä kohtaa kavereita ja vertaisia. Tilat valikoituvat ennen muuta tuttuuden ja turvallisuuden kokemuksen perusteella. Turvallisuudella tässä tarkoitetaan laajaa turvallisuutta, eikä niinkään erityisten uhkien poissaoloa. Vapaa-aikaa vietetään kivojen juttujen äärellä: saa olla hauskaa.

Tärkeiksi käytettävien tilojen reunaehdoiksi nuoret katsoivat käymälöiden saatavuuden sekä istumapaikkojen olemassaolon. Käymälöiden olisi hyvä olla suht siistejä. Istumapaikkojen tulisi olla katettuja ja mieluiten siten suojassa, etteivät muut ihmiset häiritäsi kohtuuttomasti vapaa-ajan viettoa.

Vapaa-ajan viettämisen kannalta nuoret kokivat paikkojen valikoituvan suht rutiinimaisesti. Koronan myötä monen arkeen oli tullut myös negatiivista rajoittavuutta. Koska harrastuksia tai vaikkapa nuorisotiloja ei ollut pandemia-aikaan saatavana, tuli arjesta kovin yksipuolista. Aamulla menttiin kouluun ja iltapäivällä kotiin, eikä kavereitakaan saanut välttämättä nähdä. Jos sisätiloja ei ollut käytettävissä, vietettiin aikaa kavereiden kanssa ulkona sään salliessa. Toki nuoret myös kertoivat ottaneensa käyttöön myös uusia tiloja. Jos aiemmin tuttu lähiostoskeskus oli heiltä kiinni, oltiin valmiita käymään hieman kauempana, mistä tilaa oli saatavilla. Pandemia vaikuttaisi haastattelujen mukaan jakaneen nuoria kahteen ryhmään vahvistuen sosiaalista eksklusiota: aiemmin yksinäiset nuoret olivat entistä yksinäisempiä.

Turvattomiksi koetuiksi paikoiksi Helsingissä nostettiin keskusta-alueen kauppakeskuksia, julkisen liikenteen asemia, tapahtumakeskuksia ja yksittäisiä kaupunginosia. Mainitut kaupunginosat olivat sellaisia, jotka muissakin yhteyksissä koetaan usein maineeltaan arveluttaviksi, kuten Malmi tai Mellunmäki.

Turvattomuutta näissä kaupunginosissa aiheuttivat lähinnä subjektiiviset negatiiviset kokemukset, kuten kiusatuksi tuleminen ja tuntemattomien ihmisten läsnäolo, mutta myös esimerkiksi kehovalaistus. Häiriökäyttäytyvien tuntemattomien nuorten ryhmät nousivat myös esiin. Turvattomuus koettiin varsin abstraktina ja hahmottomatoman: välttämättä näissä tiloissa ei liikuttu lainkaan, joten kokemus saattoi perustua muualta opittuun tietoon tai ennakkoluuloon.

Valaistuksen puute oli yleisesti turvattomuuden tunnetta lisäävä seikka yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Sateenkaarinuorten kanssa käydyssä keskustelussa todettiin, että pimeys yllättäen lisääkin turvallisuuden tunnetta, sillä koettu kehodysforia vaikeuttaa muiden ihmisten nähtävillä liikkumista. Pimeässä koettiin rauhallisuutta ja hallittavuutta. Iltakävelyillä myös saattoi parantaa unen saantia raskaan päivän päätteeksi. Näissäkin tapauksissa toki pimeällä liikuttiin lähtökohtaisesti tuuissa tiloissa ja etäällä ihmisvilinästä.

Vapaa-aikaa vietettiin haastattelujen perusteella hyvin monin eri tavoin. Eniten korostuivat läheisten ihmisten kanssa olemisen joko näiden kotona tai jossain ulkona. Vapaa-ajan tavoitteena oli kerätä voimia ja tyhjentää päätä. Vapaa-aikana kohdat-



**“STEISSI, SEKI ON VÄHÄ SILLEE VAARALLINEN. SIEL ON OLLU TOSI PALJON ONNETTOMUUKSII, VIKKONLOPPUILTASIN EN ITTE MENIS SINNE.”**



**“KÄYTIIN USEIN HYLÄTYILLÄ TALOILLA (...), MUT NE ON NYT PURETTU POIS.”**

tujen kavereiden määrä vaihteli haastatelluissa varsin paljon. Osa vastaajista kertoi sosiaalisen piirinsä olevan varsin pieni, vain yksittäisiä henkilöitä. Osa taas kertoi tapaavansa päivittäin useita kymmeniäkin kavereita. Nuoret kertoivat, että kotona oli pääsääntöisesti turvallista ja monella oli kotivastuita, kuten sisarusten hoitamista, siivoamista ja vastaavaa.

Nuorille kohdennettu kyselytutkimus toteutettiin hankkeen yhteydessä. Nuorille jaettiin sähköistä kyselylomaketta nuorisotyöntekijöiden toimesta ja nuorisotaloilla. Kyselylomakkeeseen pystyi vastaamaan kännykällä ja tietokoneella maksutta ja vapaasti. Kyselylomake käännettiin suomeksi hankkeen vastuhenkilöiden toimesta. Vastaajamäärä jäi Helsingissä verraten matalaksi: vain 130 nuorta vastasi kyselyyn. Vastaajien keski-ikä oli 16,3 vuotta, mikä oli linjassa muiden kaupunkien aineiston kanssa. Vastaajien sukupuolijakauma oli varsin tasainen. Helsingissä korostui sukupuolikysymyksen osalta muut kuin pojat ja tytöt. Tämä selittyy sateenkaarisensitiivisellä työotteella.

Vastaajamäärän pienuus selittyy ennen muuta kehnolla viestinnällä. Kyselylomakkeen jakamista pyydettiin sähköpostitse yleisillä jakelulistoilla sekä työyhteisöissä paikallisesti esihenkilöiden toimesta. Pienen vastaajajoukon seurauksena aineisto ei ole tilastollisesti erityisen pätevää. Jatkoa ajatellen kyselylomakkeen levittämiseksi on syytä harkita tehokkaampaa markkinointia ja parempaa viestintää. Lomaketta jaettiin useiden viikkojen ajan, joten vastausaika ei asettunut haasteeksi.

Kyselyyn saatujen vastausten perusteella helsinkiläiset nuoret asuvat varsin tilavasti. Kuusi seitsemästä vastaajasta kertoi, että heidän kodissaan oli kolme huonetta tai enemmän. Verrattuna muihin kaupunkeihin helsinkiläisillä nuorilla on huomattavan usein oma huone käytössään: näin oli kolmella nuoresta neljästä. Vain viisi prosenttia nuorista kertoi jakavansa huoneensa muiden kuin yhden sisaruksen kanssa. Nuoret kertoivat asuvansa lähinnä vanhempiensa kanssa. Verrattuna muihin kaupunkeihin yksin asuminen oli kuitenkin jonkin verran yleisempää. Tämä selittyy vastaajien ikäryhmävaihtelulla. Helsinkiin myös muuttaa muualta Suomesta paljon nuoria opiskelemaan jo toiselle asteelle.

Vapaa-aikaa helsinkiläiset nuoret kertovat viettävänsä ennen muuta kavereiden kanssa kasvokkain tai internetin ylitse. Nuoret myös harrastavat yhdessä eri tavoin. Ulkona pelaaminen on Helsingissä verraten harvinaista, mikä johtuu siitä, että Suomen sää ei mahdollista tätä vastaavalla tavalla kuin esimerkiksi Italiassa. Tästä lisää tuonnempana.

Vastaajien keskuudessa nuorisotaloilla käyminen ei ole kovin yleinen säännöllinen vapaa-ajan viettotapa. Tämä on ehkä jopa hieman yllättävää, kun kyselylomaketta oli tarkoitettu jakaa erityisesti nuorisotalotoiminnan kautta. Samaan aikaan nuorisotaloilla kävijät ovat usein hyvin vakiintuneita. Muualta tutkimuksesta tiedämme, että helsinkiläisissä nuorisotaloissa käydään ainakin pari, kolme vuotta. Kavereiden kanssa vietetään aikaa usein näiden kotona, jos

omassa kodissa ei jostain syystä ole tälle mahdollisuutta.

Ylipäätään helsinkiläiset nuoret ovat paljon sisätiloissa. Nuoret liikkuvat kaupunginosien välillä vähemmän kuin muissa kaupungeissa vapaa-aikanaan. Tämä voi selittyä otoksen pienuudella tai vastaajien kohdentumisella tiettyihin alueisiin. Kotiseutu-uskollisuutta on havaittu muualta tutkimuksessa ympäri kaupunkia eri tavoin. Toisaalta tätä saattaa selittää myös kokemus turvallisuudesta ja tuttuudesta, mikä näkyi fokusryhmähaastattelussa. Helsinkiläiset nuoret käyttävät liikkueensa ennen muuta julkista liikennettä tai kävelevät paikasta toiseen.



Helsinkiläiset nuoret käyttävät liikkueensa ennen muuta julkista liikennettä tai kävelevät paikasta toiseen.

# NUORISOTYÖNTEKIJÄT

Helsingiläisestä nuorisotyöstä kerättiin ammatillaisnäkökulmasta tietoa useilla eri tavoilla. Yhtäältä helsinkiläiset nuorisotyöntekijät vierailivat muissa kaupungeissa. Tällä saatiin peilauspintaa omaan arkitodellisuuteen ja työkenttään. Toisaalta Helsingissä vieraili joukko muiden kaupunkien työntekijöitä tuoden mukanaan tuoretta perspektiiviä ja haastavia kysymyksiä. Helsingiläisille nuorisotyöntekijöille myös kohdennettiin kyselytutkimus sekä fokusryhmähaastatteluja, joissa pystyttiin tarkentamaan hankkeen myötä esiin nousseita kysymyksiä. Tässä seuraavaksi tiivistettiin kerättyä tietoa.

Kyselytutkimukseen vastanneista 78 nuorisotyöntekijästä kolme neljästä työskentelee nuorisotaloilla, eli pääsääntöisesti tai ainoastaan sisätiloissa. Loput vastaajista työskentelee kokonaan tai lähes kokonaan ulkotiloissa liikkuen. Lähes kaikki vastaajat kertoivat työskentelevänsä kaupungin palveluksessa. Työntekijöiden arjen ympäristö oli kokemuksen mukaan hyvin moninaista. Verrattuna esimerkiksi Stuttgartiin Helsinkiä ei koeta lainkaan ahtaaksi.

Työ tehdään verraten lähellä puistoja ja julkista liikennettä. Tämä kuvaa hyvin helsinkiläisten nuorisotalojen kohdentumista kaupungin kartalla. Kauppakeskukset ja keskusta-alue korostuvat myös vastauksissa, mikä johtunee jalkautuvan työn kohdentumisesta. Työntekijät kertoivat työskentelevänsä varsin paljon myös internetin välityksellä. Työkenttä laajentuu siis fyysisen tilojen ulkopuolelle.

Työskenneltäessä nuorisotalojen ulkopuolella työkenttänä korostuvat puistot, ostoskeskukset ja urheilupaikat. Nämä koetaan työntekijöiden toimesta ennen muuta nuorten kohtaamispaikkoina ja itsensä toteuttamispaikkoina. Paikka ei juurikaan valikoidu nuorten kannalta negatiivien kautta: ei-toivotut ilmiöt näkyvät tiloissa työn kohteena tai viitekehityksessä varsin harvoin. Joka toinen työntekijä kuitenkin kertoo kohtaavansa julkisissa tiloissa väkivaltaa jossain muodossa. Merkittävin muoto tälle on yksittäisten nuorten keski-

näinen verbaalinen väkivalta. Aikuisten ja nuorten välistä väkivaltaa työntekijät eivät juuri kohtaa. Tämä on hieman ristiriidassa nuorten toisaalla kertoman kanssa. Nuoret mainitsevat usein omaa turvallisuuttaan heikentävänä nimenomaan aikuisten heihin kohdistamat teot.



Graffitivandalismi on Helsingissä vähemmän yleistä muihin kaupunkeihin verrattuna.

Julkisissa tiloissa kohdatut nuoret ovat useimmiten yli 16-vuotiaita ja sukupuolittain sekoittuneita ryhmiä. Pojat vaikuttavat kuitenkin korostuvan työntekijöiden kokemuksen mukaan julkisen tilan käyttäjinä. Häiriökäyttäytymistä työntekijöiden toimesta havaitaan Helsingissä hyvin paljon. Viisi kuudesta työntekijästä kertoo kohtaavansa arjessaan tällaista. Merkittävämpänä häiriökäyttäytymisen muotona

Helsingissä nousee roskaaminen. Myös muunlainen ilkivalta on yleistä, erityisesti julkisen tilan rikkominen eri tavoin. Roskaaminen nostetaan esiin Helsingissä lähes kaikkien työntekijöiden toimesta.

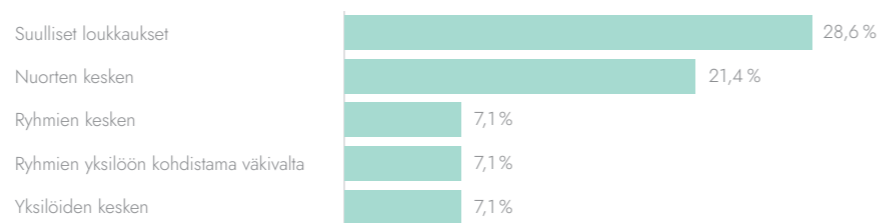
Verrattuna muihin kaupunkeihin työntekijät eivät kohtaa nuorten tekemiä töhryjä ja graffiteja läheskään yhtä usein. Esimerkiksi Milanossa noin 85 prosenttia vastaajista kertoi kohtaavansa nuorten tekemiä töhryjä. Helsingissä vastaava luku oli vain noin 40 prosenttia. Helsinki koetaan työntekijöiden mielestä avoimena ja laajasti käytettävissä olevana kaupunkina. Joka toinen työntekijä katsoo, ettei kaupungissa ole paikkoja, jotka eivät ole nuorten saavutettavissa. Keskimäärin kaikkien vastaajien osalta luku oli yli 70 prosenttia ja Stuttgartissa sekä Milanossa lähes 80 prosenttia.

Nuorisotyöntekijöiden fokusryhmähaastatteluita järjestettiin kaksi. Näissä nousi varsin hyvin esiin koronapandemian vaikutus nuorisotyön arkeen. Nuorten ryhmässä on ollut nähtävissä muutosta vuosien aikana. Sitä saattaa selittää pandemia, mutta nuorisokulttuurit ja -ryhmät ovat jatkuvassa murroksessa muutenkin. Julkisissa tiloissa kuitenkin tavataan ennen muuta nuorten vapaa-ajan vieton positiivisia ilmiöitä, kuten urheilua ja hauskanpitoa.

Pandemiaa ennen nuoria kohdattiin kauppakeskuksissa ja julkisen liikenteen solmukohdissa. Koronarajoitusten astuttua voimaan monet näistä tiloista suljettiin joko kokonaan tai vapaan käytön osalta. Kauppakeskuksista poistettiin yleisesti

## NUORTEN KOHTAAMA VÄKIVALTA

Miten usein kohtaat konflikteja tai väkivallan tekoja julkisissa tiloissa?



istuu käytäviltä, mikä vähensi nuorten käytettävissä olevaa tilaa. Nuoret siirtyivät ulkotiloihin, kuten puistoihin, leikkikentille ja metsiin. Yhteistyö ammattilaisten kesken parani pandemian aikana. Näin on esimerkiksi kauppakeskusten vartioiden kanssa tehtävä arjen työ nuorten hyväksi. Konkreettisesti pandemia näkyi työntekijöille myös roskaamisena ja paikkojen likkaamisena. Tätä koskien työntekijät toivoivat mahdollisuutta päästä puhumaan nuorten kanssa ympäristön huomioimisesta.

## HENKILÖKUNTA ON HAVAINNUT, ETTÄ PANDEMIA ON HIDASTANUT NUORTEN SOSIAALISTEN TAITOJEN KEHITTÄMISTÄ.

Työntekijät tunnistavat saman kuin nuoret koronan vaikutuksissa siinä, että osa nuorista jäi aiempaa selkeämmin kotiin. Koronarajoitusten väistyessä nuoret ovat kertoneet työntekijöille levottomuudesta. Työntekijät ovat havainneet nuorten sosiaalisten tai-

tojen kehittymisen heikentyneen aiempaan verrattuna. Nuoret eivät osaa toimia samalla tavalla ryhmässä tai ottaa huomioon muita. Haastattelussa nousee esiin myös huoli siitä, että koronarajoitusten aikana päättyneet tai alkamatta jääneet harrastukset puuttuvat nuorten elämästä vielä rajoitusten purkamisen jälkeenkin.

Helsingiläisessä nuorisotyössä korona-aika koetaan yhteen hitsaavana kokemuksena, varsinkin rajoitusten alkuvaiheessa. Työkenttä rajoittui merkittävästi ja uusia välineitä otettiin käyttöön laajasti. Työntekijät olisivat toivoneet vahvempaa johtamista ja ohjeita uusille työtavoille, sillä ilman niitä työn tekemisen tavat ja tavoitteet hajaantuivat harmillisen paljon. Rajoitusten poistumisen myötä uudet, hyväiksi havaitut työvälineet ovat jääneet unholaan ja työ on palannut pitkälti aiempiin uumiinsa.

Rajoituksia purettaessa ei työntekijöiden näkökulmasta työtä suunniteltu uudelleen järjestelmällisesti tai nuorilähtöisesti. Ylipäätään työntekijät kertovat korona-ajan olleen omalle hyvinvoinnilleen taakka. Työnantajan ei koettu huomioivan työntekijöiden jaksamista riittävästi. Pandemia ei kuitenkaan kuormittanut niinkään työtä, vaan ennen muuta työntekijöiden hyvinvointia yleisemmällä tasolla.

Haastatellut työntekijät kertoivat, että koronarajoitusten väistyttyä monet nuorisota-

loilla viihtyneet nuoret palasivat takaisin, mutta erityisesti maahanmuuttajataustaisissa tytöissä vaikuttaisi olevan katoa. Pandemian aikana vaikuttaisivat myös aiemmat haasteet vahvistuneen. Aikaisemmin ongelmia kohdanneet nuoret päätyivät entistä hankalampiin tilanteisiin. Työntekijät antoivat rajoitusten aikana ohjeita ja neuvoja nuorille sähköisten välineiden, kuten sosiaalisen median avulla tarkoituksenaan auttaa näitä muun muassa harrastamaan vapaamuotoista liikuntaa. Tämän tavoitteena oli vähentää ruutu-aikaa, ahdistuneisuutta ja kotiin jäämistä. Rajoitukset koskivat varsinkin pandemian alkuvaiheessa myös kouluja. Etäopetuksen katsottiin hyödyttäneen osaa nuorista, kun taas osan kannalta se oli ilmeisen huono ratkaisu.

“NE VAIN ISTUVAT HILJAA VIEREKKÄIN JA TUIJOTTAVAT KUKIN OMAA PUHELINTAAN.”

Nuorisotyöntekijä, Helsinki

Hankkeen aikana toteutetut työntekijävaihdot toivat Helsinkiin joukon nuorisotyöntekijöitä muista kaupungeista. Samalla myös helsinkiläiset pääsivät tutustumaan muiden kaupunkien tekemään työhön ja työkenttiin. Helsinkiläinen nuorisotyö sai vierailijoilta hyvin paljon positiivista palautetta, kuten sai koko kaupunkikin.

Helsinkiläiset nuoret koetaan vierailijoiden mielestä hyvin ystävällisinä ja kiinnostuneina. Nuoret pitivät huolta käyttämisestään tiloista ja välineistä. Nuorisotyöntekijät ovat moninaisia sekä taustoiltaan että osaamisalueiltaan. Työ havaittiin hyvin ammatilliseksi. Nuorisotalot ovat hyvillä sijainneilla sekä erinomaisen hyvin varusteltuja ja siistejä. Erityisesti nuorisotalojen musiikkistudiovälineistö sai kiitosta. Mahdollisuus tehdä ruokaa koettiin hyväksi. Taloilla käytössä olevat käymälät olivat myös usein sukupuolineutraaleja, minkä todettiin lisäävän tilojen esteettömyyttä. Muutenkin erilaisten vähemmistöjen huomioiminen sai kiitosta.

## “NUORET EIVÄT OSAA ENÄÄ KUORIA PERUNOITA.”

Nuorisotyöntekijä, Helsinki

Jalkautuvan nuorisotyön kohtaamat nuoret olivat hyvin käyttäytyviä ja vaikuttivat luottavan työntekijöihin. Yhteistyö muiden toimijoiden, kuten poliisin kanssa koettiin toimivaksi ja esimerkilliseksi. Nuorten osallistamisen mallit herättivät kovasti kiinnostusta. Nuorisotyön kärjessä vaikuttivat olevan nuorten kiinnostuksen kohteet ja ajatukset, eivätkä niinkään erilaiset sosiaaliset tarpeet.

Kaupungin julkiset tilat, kuten puistot koettiin puhtaiksi, turvallisiksi ja miellyttäväksi.



Ympäri kaupunkia levittäytyvät kirjastot herättivät paljon kiinnostusta: ajatus kirjastosta muunakin kuin kirjojen lainaamispaikkana hämmästytti.

Ylipäätään Helsinki nähdään hiljaisena ja turvallisena. Aidattomuus teki vierailijoihin vaikutuksen. Helsingistä tunnuttiin olevan ylpeitä kotipaikkana. Nuorille on tarjolla paljon tekemistä ja mahdollisuuksia vapaa-aikanaan. Ympäri kaupunkia levittäytyvät kirjastot herättivät paljon kiinnostusta: ajatus kirjastosta muunakin kuin kirjojen lainaamispaikkana hämmästytti.

Vieraat jättivät Helsinkiin pohdittavaksi, miten paljon nuorisotyötä tehdään nuorisotaloilta käsin, mutta niiden seinien ulkopuolella. Työn kenttänä ovat jalkautuvan nuorisotyön osalta julkiset paikat ja avoin nuorisotalotoiminta keskittyy talon seinien sisälle. Epäselväksi jäi, miten paljon talojen työntekijät tietävät ja ymmärtävät talon seinien ulkopuolella tapahtuvista asioista. Toinen pohdituttava asia koski nuorisotyöllistä pelitoimintaa. Vaikka nuoret pelasivat



kin paljon yhdessä ja kommunikoivat pelien yhteydessä, nostivat vieraat esiin, onko toiminnan keskiössä ammatillisesti tarkasteltuna tällaisessa toiminnassa nuori itse vai kenties pelattava peli. Nuorisotaloilta saapuvat nuoret otettiin myös vastaan eri tavoin eri taloilla. Osaan saattoi vain kävellä sisään ilman työntekijöiden aktiivista huomaamista tai vastaanottoa.

Työntekijöiden keskusteltiin työn resursoinnista laajasti. He myös vertailivat palkkatasoja keskenään suhteessa elinkustannuksiin eri kaupungeissa. Helsingissä rahaa kulutetaan paljon tiloihin ja toimintoihin, mutta työntekijöiden palkat hämmästyttivät pienuudellaan. Tätä saattaa selittää monien vieraana olleiden yliopistokoulutustaustat verrattuna Suomen ammatilliseen nuorisotyöhön, joka monilta osin rakentuu ammatillisen peruskoulutuksen varaan.

Vieraat jäivät myös pohtimaan työntekijöiden laajaa erikoistuneisuutta. Yleistyön osajia ei noussut keskusteluissa esiin. Vierailukohteissa ja -hetkinä taloilla ei ollut käynnissä ryhmätoimintoja, mihin kiinnitettiin huomiota. Nuoret suhtautuivat vieraisiin asiallisesti ja neutraalisti, mikä yllätti. Tämä saattaa selittyä sillä, että nuoret pitävät taloa ja siellä olevia aikuisia lähtökohtaisesti turvallisina ja siksi ehkä hieman tylsinä.

HELSINKI:

# ANALYYSI, TULKINTA JA TOIMINTASUOSITUKSET

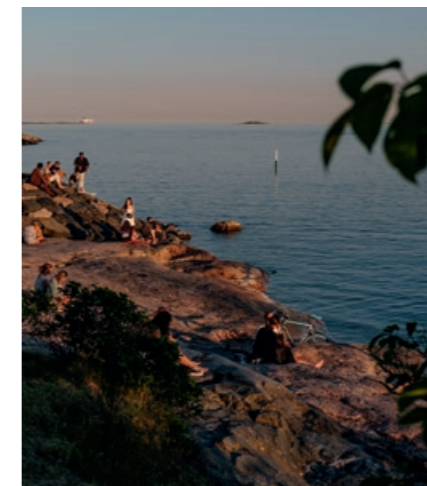
Helsinkiläinen nuorisotyö nähdään hankkeen tuottaman tiedon valossa ammatillisena, hyvin resursoituna ja perusteltuna. Helsinkiläiset nuoret käyttävät kaupunkia monin eri tavoin. Kaupunki on nuorten mielestä pääsääntöisesti turvallinen. Turvattomiksi koetut asiat ovat sellaisia, jotka nousivat esiin myös muita ikäryhmiä tutkiessa.

Koronapandemiolla on ollut ilmeistä vaikutusta nuorten julkisen tilan käyttöön ja hyvinvointiin. Tästä on tietoa paitsi tässä kokonaisuudessa, mutta myös muussa tutkimuskirjallisuudessa. Esimerkiksi kouluterveyskyselyn mukaan nuorten yksinäisyyden kokemukset sekä mielenterveyden häiriöt moninkertaistuivat koronasulkujen aikaan.

Verrattuna muiden hankkeessa mukana olleisiin kaupunkeihin nuorisotyön kentät ovat pitkälti samanlaisia, kuten ovat nuorten tarpeetkin. Helsingin kaupunki kuitenkin viranomaistoimijana ja verovaroilla toimiessaan on erilaisessa asemassa nuorisotyöllisenä toimijana kuin muiden kaupunkien kansalaisjärjestökenttä. Helsinki voi ja pystyy halutessaan rakentamaan ja ylläpitämään laajaa palveluverkostoa. Sen on myös mahdollista luoda uutta ja ottaa siinä hieman riskejäkin. Tämän seuraukset näkyvät tämän hankkeen kannalta kiinnostavasti esimerkiksi jalkautuvan nuorisotyön ammatillisena kehittymisenä viime vuosikymmeninä.

Hankkeen tuottaman tutkimustiedon valossa helsinkiläiset nuoret kokevat varsinkin vieraat paikat ja ihmiset turvattomiksi. Tätä olisi syytä purkaa ja pohtia. Onko vaarana, että kaupunginosien välille syntyy tarpeettomia jännitteitä? Sinänsä on varsin normaalia, että vieraat asiat jännittävät ihmisiä, mutta toiseuden kokemuksia olisi syytä välttää. Nuorten turvattomiksi koetut paikat liittyivät suoraan tai välillisesti päihteisiin ja niitä käytäviin aikuisiin. Samoin paikat olivat luonteeltaan enemmän tai vähemmän liikenteen solmukohtia tai muuten ruuhkaisia. Kyse turvattomuuden tunteesta voi olla hallinnan tunteen puutteesta. Nuoret kuitenkin kertovat kaipaavansa tilaa ja rauhaa. Sellaisia on syytä olla tarjolla ympäri kaupunkia.

Nuoret kunnioittavat nuorisotyöntekijöitä Helsingissä ja päinvastoin. Tämä on ilmeinen voimavara ja lisää sosiaalista luottamusta. Verrattuna esimerkiksi Milanoon Helsingissä nuoret luottavat paljon myös poliisiin ja muihin aikuisiin. Luottamus syntyy osittain yksilötason kohtaamisista, mutta myös kulttuurisesti. Helsingissä vierailijoiden nuorisotyöntekijöiden havainto siitä, ettei Helsingissä näy aitoja, oli tähän liittyen myös herättävä. Ilmapiiiri tukee ja ruokkii luottamusta.



Helsingissä tehtävä nuorisotyö koettiin hyvin moniammatilliseksi ja moninaiseksi. Tämä ylläpitää palveluiden esteettömyyttä ja inklusiota. Kuitenkin esiin nousi kysymys, voiko liiallinen moninaisuus aiheuttaa myös pirstaleisuutta. Tähän liittyi myös helsinkiläisten nuorisotyöntekijöiden esiin nostama koronasulkutoimien purkamisen yhteydessä puuttunut koordinaatio ja johtaminen. Työntekijät totesivat, että työtä jatkettiin “kuin ennen”, vaikka tavallaan oltiin uudessa ajassa ja koronarajoitusaikana oltiin opittu paljon uutta: ehkä jopa hyödyllistä.

Korona-aikoina nuorisotyöntekijät kertovat kadottaneensa osan nuorista. Kaikki toiminnassa käyneet nuoret eivät palanneet sulkujen päätyttyä. Tarkempaa tietoa tässä yhteydessä ei näistä mainituista nuorista ole, mutta viitaten muuhun tutkimustietoon on vaarana, että korona-aika näkyy nykynuorten hyvinvoinnissa vielä pitkään. Nuorisotyön sulkuajoina laajalti toteuttama verkkonuorisotyö käytännössä loppui

samaan aikaan sulkujen kanssa. Välineet tavoittaa kotiin jääneet nuoret on olemassa, mutta niitä ei vaikuta olevan tarkoitus tai ehkä aikaa käyttää, kun nuorisotalot pyritään pitämään auki sinne saapuville.

Julkisten käymälöiden olemassa oleminen ja saavutettavuus nousi esiin kaikkien kaupunkien aineistoissa. Käymälät mahdollistavat tilojen käyttämisen pitkäjänteisemmin ja suunnitelmallisemmin. Nuoret ovat Helsingissä aikaisemmissakin tutkimuksissa nostaneet esiin tarpeen ei-kaupalliselle tilalle, jossa voi viettää aikaa. Välttämättä käymälä ei tule ensimmäisenä mieleen tällaisen tilan järjestämisessä, mutta on nuorten näkökulmasta ilmeinen tarve.

Nuorisotaloilta käsin tehtävästä nuorisotyöstä esitettiin vierailijoiden toimesta havainto, että työ ei vaikuta tavoittavan talon seinien ulkopuolelle jääviä nuoria. Tästä ei ole varmaa tietoa, mutta kysymys on hyvin arvokas. Helsinkiläisen nuorisotyön ajattelun olevan avointa kaikille ja tavoittavan mahdollisimman monia. Kuitenkin jos työntekijät todella pysyttelevät ikään kuin turvassa kotipesässään, eivätkä työskentele esimerkiksi talon edustalla tai vaikkapa aktiivisesti yhdyskuntatyön kaltaisilla keinoin kaupunginosan eri yhteisöjen ja perheiden kanssa, jää työ monen tavoittamattomiin ja nuorisotaloilla on vaara jäädä vain tietyin, suljetun ryhmän käyttöön. Helppo ratkaisu talon seinien ulkopuolelle astumiseksi on tehdä ajoittain, mutta suunnitelmallisesti jalkautuvaa nuorisotyötä taloilta käsin niiden lähialueille.

## HELSINGIN NUORISOTYÖ, KUTEN KOKO KAUPUNKI, SAI VIERAILIJOILTA PALJON POSITIIVISTA PALAUTETTA.



TO BE SEEN

OR NOT TO BE SEEN

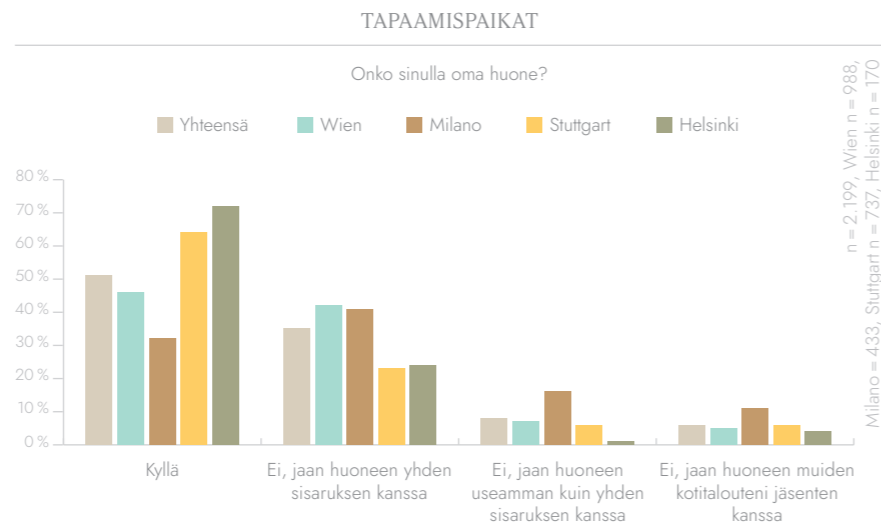
# VERTAILEVAA TIETOA KANSAINVÄLISESTI

Nuoria ja nuorisotyöntekijöitä haasteltiin kussakin kaupungissa muun työn ohessa käytettävissä olevien resurssien puitteissa. Kaupunkien vertailu kerätyn laadullisen (verkkokyselyt) ja kvantitatiivisen (fokusryhmähaastattelut) tiedon suhteen on haastavaa. Haastateltujen 2199 nuoren joukossa on kaupunkien määrällinen epätasapaino (Wienissä yli 900, Stuttgartissa 737, Milanossa 344 ja Helsingissä 130). Nuorten osalta vastaajien keski-ikä oli tasan 16 vuotta.

Monin osin on korostettava, että kyseessä ei ollut edustava tutkimus, vaan vastaajina olivat ensisijaisesti nuoret, jotka viettävät enemmän aikaa julkisessa tilassa tai joilla on yhteyksiä avoimee nuorisotyöhön.

Joiltain osin vertailu on kuitenkin mahdollista. Tässä lyhyessä versiossa keskityimme tärkeimpiin. Esimerkiksi asumistilanne on huomattavasti erilainen, sillä Helsingin ja Stuttgartin nuorilla on paljon todennäköisemmin oma huone kuin Milanossa. Wien on suunnilleen keskellä.

Kysyttäessä nuorten yleisimpiä vapaa-ajan viettotapoja osalta tuloksissa ei ole suuria yllätyksiä, mutta kaupunkivertailussa on mielenkiintoisia poikkeamia. Wien – ja vähemmässä määrin Stuttgart – erottuvat selvästi julkisen tilan merkityksestä. Yleisesti ottaen sukupuolten välillä on vain vähän eroja, mutta pelaamisen ja tavoitteellisen urheilun suhteen pojat ovat selvästi edellä.



Helsingissä vastaajien keskuudessa vapaa-aikatoiminta leikkiminen ja/tai pelaaminen kavereiden kanssa on selvästi vähäisempää kuin muissa kaupungeissa.

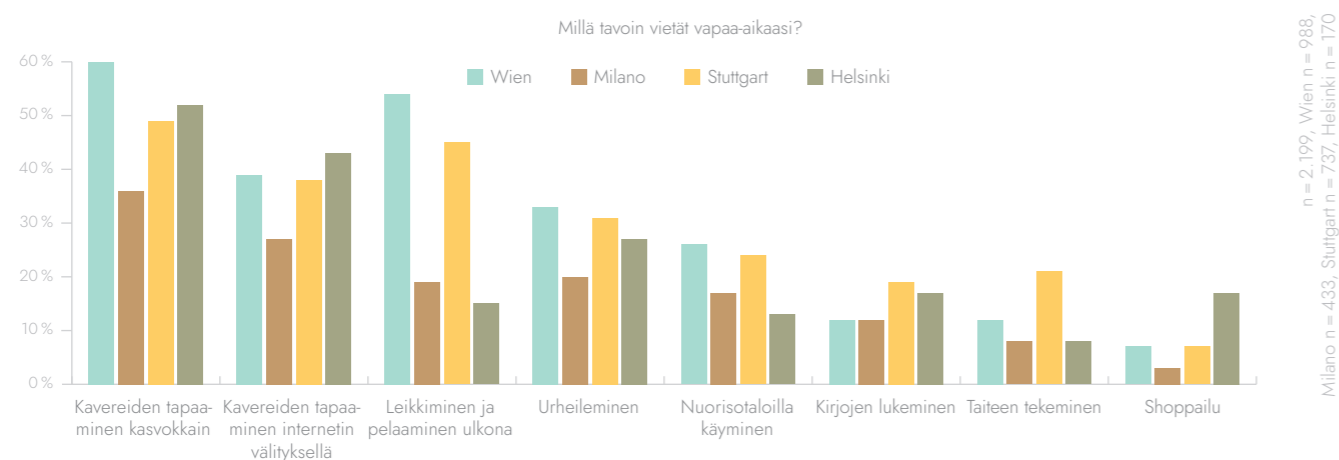
Sen sijaan erityisen suosittua vapaa-aikana Helsingissä on ostoksilla käyminen. Tätä voi selittää vastaajien valikoituminen. Kauppakeskukset Helsingissä ovat yleisesti hyvin suosittuja ja nuoret pääsääntöisesti ovat niihin hyvin tervetulleita. Myös sääolot saattavat selittää kauppakeskusten roolia nuorten arjessa. Ulkotiloissa ajan viettäminen on Helsingissä käytännössä mahdollista vain kesäkuukausina, jolloin muina aikoina on löydettävä tapaamistilaa ja -paikkoja sisätiloista. Kauppakeskukset vastaavat tähän tarpeeseen erinomaisesti.

Nuoret viettävät paljon aikaa omilla kotikaupunginosissaan. Tutkimuksemme

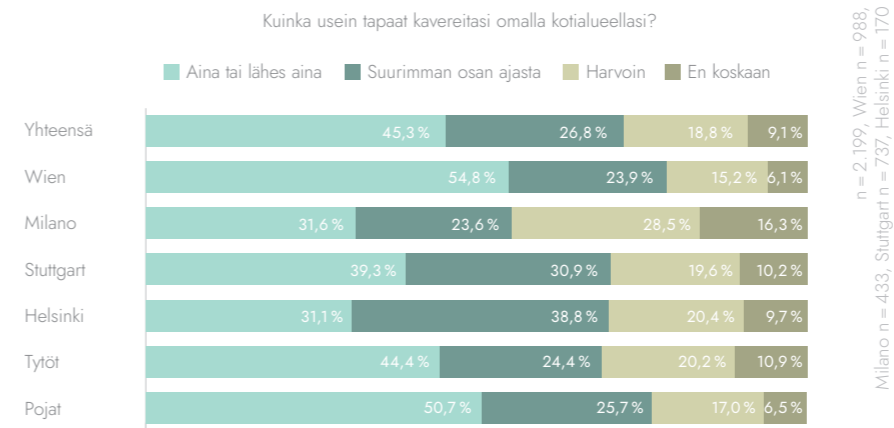
mukaan kaikissa kaupungeissa valtaosa nuorista pysyttelee kavereiden kanssa kodin lähiseuduilla ainakin suurimman osan ajasta. Kaupunkien välillä on jonkin verran eroa – eniten ehkä Wienin osalta, jossa nuoret ovat erityisen kotikulmauskollisia. Voi olla, että tuloksiin vaikuttaa kotikaupunginosa



## NUORTEN VAPAA-AJAN TOIMINTA, PÄIVITTÄIN TAI LÄHES PÄIVITTÄIN



## TAPAAMISPAIKAT



maailmassa. Helsingissä yleisesti kotikaupunginosauskollisuus korostuu nuorisotyön havaintojen mukaan erityisesti idän suurissa lähiöissä, joista nuoret eivät välttämättä muualle arkena kovinkaan kauas.

Nuorten suosimat kulkuvälineet ovat kaikissa kaupungeissa hyvin samankaltaiset: nuoret kulkevat ennen muuta kävellen ja julkista liikennettä käyttäen. Noin 65 % nuorista kulkee näin päivittäin. Kaikki muut (polkupyörät, sähköskootterit, autot, moottoripyörät jne.) jäävät paljon jälkeen. Helsingissä sähköskoottereiden käyttäminen on aiheuttanut paljon keskustelua aikuisten keskuudessa, kun nuoret ajavat niillä huomattavan kovaa, varomattomasti ja säännöistä piittaamatta. Tällä toiminnalla on ollut selkeitä taloudellisia ja kansanterveydellisiä vaikutuksia esimerkiksi onnettomuuksien seurauksena. On hyvä huomata, että sähköskoottereita koskevat julkiset säännöt ja lainsäädäntö poikkeaa eri kaupungeissa paljon, vaikka niitä löytyy laajalti eurooppalaisten kaupunkien kaduilta.

Haastateltujen nuorten vastauksissa kaupungista riippumatta toistuivat pitkälti samat teemat. Haastattelujankohdat vaikuttivat jonkin verran. Esimerkiksi Helsingissä koronarajoitukset olivat nuorten puheissa enemmän kuin muualla. Tähän saattaa olla syynä rajoitusten poistumisen eriaikaisuus, kuten myös haastateltujen sijoittuminen aikaan, jolloin rajoituk-

set yleisesti olivat suurissa muutoksissa. Milanolaisten nuorten vastauksissa korostuivat turvallisuusteemat. Sama teema nousi toistuvasti esiin myös milanolaisten nuorisotyöntekijöiden kanssa keskustellessa. Milanossa, kuten koko Etelä-Euroopassa, on läsnä sellaisia nuorten liikkuvuuteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä asioita, jotka Helsingistä käsin vaikuttavat hyvin etäisiltä. Tällaisista keskeisistä lienee Afrikasta Eurooppaan suuntautuva muuttoliike.

Nuorisotyöntekijöille suunnatussa tutkimuksessa päätavoitteena oli yhtäältä saada vertaileva kuva heidän työstään julkisessa tilassa ja toisaalta nostaa esiin heidän näkemyksiään nuorista julkisessa tilassa. Vastausten määrä oli absoluuttisesti pienempi kuin nuorten haastatteluissa, mutta otos oli huomattavasti kattavampi. Tuloksia voidaan myös vertailla uskottavammin. Erittäin huomiona on syytä nostaa esiin Milano, jossa käytännössä kaikki nuorisotyöntekijät vastasivat.

## NUORISOTYÖNTEKIJÖIDEN SUKUPUOLIJAKO ERI KAUPUNGEISSA

	Yhteensä	Wien	Milano	Stuttgart	Helsinki
Naisia	54,90%	51,70%	61,80%	62,20%	50,00%
Miehiä	45,60%	47,20%	35,30%	37,80%	40,90%
Muita	2,50%	1,10%	2,90%	0%	9,10%
	386	182	35	31	78



**FOKUSRYHMIEN  
VÄLILLÄ EI JUURI  
OLLUT EROJA,  
MUTTA KAUPUN-  
GIT EROAVAT PAI-  
NOTUKSILTAAN  
TOISISTAAN.**

# LAADULLISESSA AINEISTOISSA NOUSI ESIIN PALJON YHTÄLÄI- SYYKSIÄ KAUPUNKIEN VÄLILLÄ.

Vastaajien keskuudessa vaihtelee merkittävästi kaupungeittain heidän työnantajansa taustat. Helsingissä vastaajat olivat pääsääntöisesti kaupungin työntekijöitä, kun taas muissa kaupungeissa työnantajat olivat kolmannen sektorin toimijat. Tähän ovat syynä nuorisotyön rakenteelliset erot yhteiskunnissa, kuten sosiaalinen ulottuvuus yleensäkin. Monet Suomessa itsensä selvästi julkisen sektorin hoitamia tehtäviä ovat muualla Euroopassa kansalaisjärjestöille annettuja. Vastaajien joukossa miehet ovat hieman aliedustettuina. Helsingissä vastaajista huomattavan moni mainitsi sukupuolekseen muu kuin mies tai nainen muihin kaupunkeihin verrattuna.

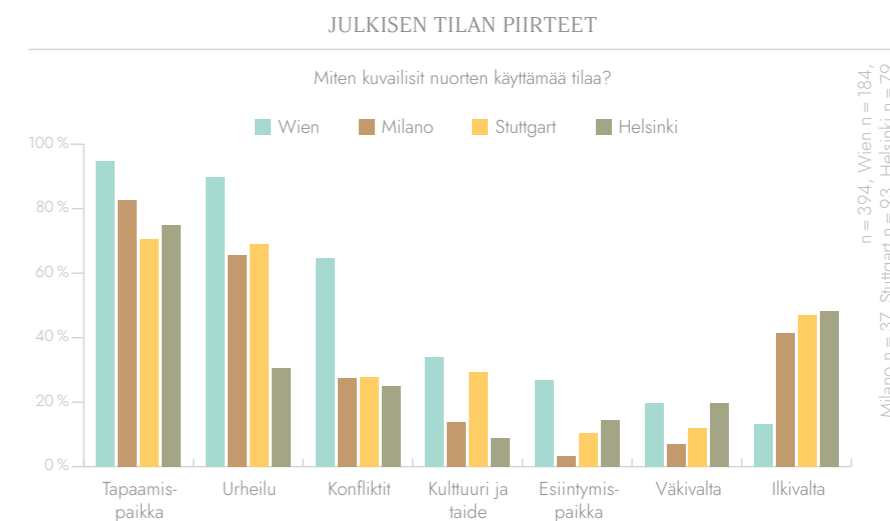
Nuorisotyöntekijöiden asiakaskunta on todennäköisemmin 12–20-vuotiaita, pääosin miehiä, etnisesti monentaustaisia ja eri ryhmiin kuuluvia. Kaupunkien välillä ei juuri ollut eroja. Nuoria kohdataan ennen muuta näiden suosimissa kokoontumispaikoissa ja urheilun parissa. Helsingissä urheilu merkittävästi alikorostuu muihin kaupunkeihin nähden. Tämä on selitettävissä ilmastolla ja vastaamisajankohdalla. Wienin korostunutta riitatilanteissa läsnäolemista ei osattu selittää.

Nuorisotyöntekijät kohtaavat nuorten välisiä, lähinnä suullisia riitatilanteita ja ajoittain myös väkivaltaa. Ilmiöille on kuitenkin kaupunkikohtaisia eroja, jotka saattavat vaikuttaa jopa nuorisotyön normatiivisuuteen. Milanossa nuorten konfliktit koettiin muita useammin ryhmien välisinä.

Työntekijöiltä kysyttiin myös mielipidettä nuorten käyttämien tilojen muutoksista kuluneiden 5-10 vuoden aikana. Helsingissä erityisesti nuorten ja muun väestön moninaisuuden lisääntyminen ylikorostuu. Samoin nuorten ryhmät koetaan aiempaa moninaisemmiksi. Merkittävin muutos yleisesti oli polkupyörien ja potkulautojen lisääntyminen kaupunkitilassa ja nuorten käytössä.

Laadulliset tutkimukset paljastivat monia yhtäläisyyksiä kaupunkien välillä ja ennen kaikkea Covid19-pandemian arvioiden osalta. Mielenkiintoinen yhteinen piirre tässä on, että nuorisotyöntekijöiden arviot poikkeavat nuorista. Kaikissa neljässä kaupungissa nuorten ja nuorisotyöntekijöiden keskuudessa vallitsee yksimielisyys Covid19-pandemian dramaattisista vaikutuksista ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Kuitenkin nuorisotyöntekijät suhtautuvat pandemian jälkeiseen aikaan pessimisti-

semmin kuin nuoret. Tämä korostuu erityisesti Helsinkiä lukuun ottamatta kolmessa muussa kaupungissa. Vastauksissa korostuu myös julkisten käymälöiden tärkeys nuorten kannalta. Näillä ei välttämättä ole rahaa tai muuten mahdollisuutta käydä kahviloissa hoitamassa tarpeitaan.





GET  
INVOLVED!



# TIEDON ANALYYSI, TULKINTA JA TOIMINTASUOSITUKSET



## YLEISET JOHTOPÄÄTÖKSET

Hankkeessa tunnistettiin useita yleisiä trendejä, vaikka niitä voitiin havaita eri mittakaavassa kaupunkien erilaisten rakenteiden vuoksi:

- Nuoret edelleen tapaavat enemmän kasvokkain kuin internetin välityksellä.
- Internet ja erityisesti sosiaalinen media on keskeinen tekijä nuorten vapaa-ajan ja sen muodostumisen kannalta.
- Julkiset tilat ovat tärkeitä nuorille heidän jokapäiväisessä elämässään.
- Tärkein kaupunkitila nuorille on heidän kotikaupunginosansa.
- Lisääntyneen liikkuvuuden myötä myös kauempana sijaitsevat erityiset paikat, kuten urheilupaikat ja kauppakeskukset muuttuvat vetovoimaisemmaksi.
- Nuorten ryhmät pienenevät aiemmasta. Yli 20 nuoren ryhmä ei juuri tavata.
- Nuorten ryhmät ovat monietnisiä erityisesti niissä kaupungeissa, joissa maahanmuuttajaväestön osuus on suuri.

- Varhaisnuoret näkyvät kaupunkitilassa vanhempia nuoria enemmän.
- ”Menen kavereiden luo” on tärkein vertaisryhmässä tehtyjen paikanvalintojen peruste.
- Turvallisuuskokemukset julkisissa tiloissa vaihtelevat sukupuolen ja iän mukaan.
- Tietyn julkiset tilat, kuten puistot ja kaupunkikeskustat ovat enemmän siirtymätiloja kuin pysyviä tapaamispaikkoja.
- Julkisen tilan käyttö kaupunkikeskustoissa on hyvin erilaista kuin lähiöissä.
- Pandemiarajoitukset vaikuttivat merkittävästi julkisen tilankäyttöön, erityisesti teini-ikäisten kohdalla.

## YLEISET SUOSITUKSET

Yleisten eurooppalaisten suositusten määrittelemisen oli haastavaa. Kaupunkirakenteet, oikeudelliset edellytykset ja nuorisotyön lähestymistavat ovat Euroopan kaupungeissa melko erilaisia, mutta tiettyjä keskeisiä aiheita oli kuitenkin mahdollista tunnistaa.

Nuoret ovat julkisen tilan käyttäjiä ja tarvitsevat tiloja sekä lähiympäristössään että kaupungin keskustassa. He tarvitsevat paikkoja tavata, paikkoja vetäytyä, tiloja lavalle ja paikkoja, joissa he tuntevat olevansa tervetulleita. He tarvitsevat myös paikkoja, joissa he voivat spontaanisti saada asiat käyntiin. Vapaa-ajan aktiviteetit ilman kustannuksia ovat etusijalla nuorten julkisen tilan haltuunotossa ja vaikuttavat kaupunkitilojen laatuun. Tämä on otettava huomioon tiloja suunniteltaessa.

Julkinen tila on erilaisten intressien areena ja avaa mahdollisuuden demokraattisiin oppimis- ja osallistumisprosesseihin.

**Sopiva sosiaalinen sekoittaminen** julkisessa tilassa on terveellistä - sosiaalisen kontrollin puute julkisessa tilassa voi johtaa ei-toivottuihin konflikteihin, mutta ”sosiaalinen kontrolli” ei saa olla lainvalvontaa. Vaihtoehtona on Wieniläinen malli intensiivisestä sosiaalipedagogisesta ja jä-

sennellystä lasten ja nuorten tarjonnasta. Vapaa-ajan aktiviteetit voivat olla avain ja ovi nuorten elinympäristöön.

**Verkostoituminen** nuorille tärkeiden toimijoiden ja instituutioiden kanssa on yksi avaimista. Nuorisotyö, koulu, päätöksentekijä, poliisi ja muut tarvitsevat pysyvää ja jäseneltyä vaihtoa. Tämän on tapahduttava kaikilla asiaankuuluvilla tasoilla. Sekä paikallisesti että vastaaville pääjohtajille. Sen on oltava samalla tasolla, ja päinvastoin kunnioitetaan ja tunnustetaan – mukaan lukien tunnustus, että niillä kaikilla on erilaiset tehtävät, säännöt ja menetelmät.

**Liikkuvuus** on keskeinen aihe. Julkinen liikenne on ylivoimaisesti tärkein nuorten väline kaupunkitilassa. Sopivat verkostot, aikataulut ja hinnat ovat välttämättömiä.

Erityisesti **nuoret naiset** kertoivat laadullisissa haastattelussa tuntevansa olonsa turvattomaksi julkisissa tiloissa. Pelkkä sukupuolikohtainen kaupunkisuunnittelu ei voi ratkaista tätä ongelmaa. Se on yleinen sukupuolikysymys, jota on lähestyttävä tiedeinteraktiivisesti. Avoin nuorisotyö voi tarjota neuvoja ja edustaa nuorten etuja tässä keskustelussa.

**”Haluan tulla nähdyksi enkä halua tulla nähdyksi”**: Nuoret ovat ambivalenttisuudessa julkisen tilan suhteen. Näkyvät tilat voivat lisätä subjektiivista turvallisuutta, mutta voivat herättää kysymyksiä niille,

joita he eivät halua tavata siellä. Nämä voivat olla aikuisia (sukulaisia) tai muita nuoria. ”Turvatilassa” voi käytännössä olla hyvin erilaisia määritelmiä.

**Avoin nuorisotyö** voi toimia aktiivisesti välittäjänä kaupunkisuunnittelun ja nuorten välillä. Nuorten johdonmukainen osallistuminen voi edistää heidän julkisen tilan käyttöä ja nuorten samaistumista kaupunkiinsa. Nuorten muokkaama kaupunki on kaupunki, jossa nuoret saattavat haluta jäädä omaan tulevaisuuteensa.

## COVID-19 PANDEMIA

– Nuoret olivat menettäneet enemmän kuin muut ryhmät elävässä rakenteessa (koulu, julkinen tila) ja heillä oli vähemmän vaihtoehtoja, mikä pahensi sitä tosiasiaa, että sosiaalisuus on murrosiän avaintoiminto. Nuoret välittävät kodin ulkopuolisiin paikkoihin, joten sulkujen aikaisilla rajoituksilla oli paljon suurempi vaikutus, yleistyksenä tästä: Kun julkisia tiloja koskevat uudet säännöt otetaan käyttöön, sillä on valtava vaikutus erityisesti nuoriin, koska heillä on vähemmän vaihtoehtoja kuin aikuisilla.

– Pandemian aikana useimmat nuoret noudattavat sääntöjä, vaikka he eivät olleet niihin tyytyväisiä (esim. maskivaatimukset) ja toivat sen selvästi esille.

– Nuoret elävät erilaisissa aika- ja tilakäsitteissä – tämä poikkeaa aikuisten ja jopa nuorisotyöntekijöiden näkökulmasta. He korostivat kesää 2022 ”Covidin jälkeisenä” eivätkä nähneet itse mitään ”jälkivaikutuksia”.

## NUORISOTYÖLLISET SUOSITUKSET

Vapaat tilat kaikissa kaupungeissa ovat arvokkaita ja käyttö lisääntyy pysyvästi. Nuorisotyö tarvitsee luovia ja ajallisesti ideoita löytääkseen riittäviä ratkaisuja puolustaa nuorten kiinnostusta kaupungin kehittämiseen.

Kaupungissa tarvitaan etsivää vapaa-ajan toimintaa ja aikuisten yhteyshenkilöitä, jotka auttavat nuoria tuntemaan olonsa turvalliseksi ja näyttävät heille erilaisia paikkoja ja mahdollisuuksia. (Avoin) Nuorisotyöntekijät ovat portinvartijoita, jotka yhdistävät nuorten edut julkisessa tilassa, jonka tarvitsee ollakseen yhteydessä paikallisiin poliittisiin päättäjiin ja voi lisätä julkisen tilan haltuunottoa.

Keskustat houkuttelevat nuoria: lähiöiden ulkopuolella nuorisotyötarjonnan on mukautettava tilapäiseen ja paikkaspesifiin käyttöön. Nuorisolle tarkoitettujen palveluiden tulee olla nuorten tarpeiden mukaisia ja ne ansaitsevat ammattimaisuutta, laatua ja tyyliä, mm. ”nuortenkahvilan” tulee koostua kalusteista, elementeistä ja tekniikasta, joka on tasalla ammattikahvilatason kanssa.

Lisäksi (avoimen) nuorisotyön itsensä tulee olla ammattimaista ja ammattina tunnustettua. Päästäkseen sinne (tai vahvistakseen sitä) se tarvitsee selkeän ja kiistelyn käsitteen, jatkuvaa koulutusta ja pysyvää ja asianmukaista arviointia, tietoon perustuvia käytännön tuloksia nuorisotyöstä.

Toisaalta, jotta päästään siihen pisteeseen, sitä on rahoitettava kunnolla, laitteiden on oltava uusinta tekniikkaa, työntekijöiden palkan on oltava asianmukaisia ja vaadittavaa työtä vastaavaa (sisältö, työntekijät jne).

Merkittäviä vaikutuksia voidaan saavuttaa vain pitkällä aikavälillä, jatkuvuus on avainasemassa ja siksi kaiken rahoituksen on oltava säännöllistä ja pitkäkestoista, institutionaalinen lähestymistapa voittaa projektilähestymistavan.





